

SERIKALI YA MAPINDUZI ZANZIBAR

WIZARA YA ELIMU NA MAFUNZO YA AMALI

**MUHTASARI WA
MAFUNZO YA AMALI
KWA SKULI ZA MSINGI**

DARASA LA V – VI

2009

© Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali, 2009

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kutafsiri, kupigisha chapa au kutoa muhtasari huu kwa jinsi yoyote ile bila idhini ya Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali.

UMETAYARISHWA NA:

IDARA YA MITAALA NA MITIHANI

S.L.P. 3070

ZANZIBAR

YALIYOMO

Ukurasa

UTANGULIZI	iv
Sababu za Kuandika Mtaala Mpya wa Elimu ya Msingi.....	iv
Umuhimu wa Somo la Mafunzo ya Amali	v
Madhumuni ya Elimu Zanzibar	v
Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi	vi
Ujuzi wa Jumla wa Somo la Mafunzo ya Amali	vii
Malengo ya Jumla ya Somo la Mafunzo ya Amali.....	vii
Uchaguzi na Mpangilio wa Mada	vii
Muundo wa Muhtasari	viii
DARASA LA TANO	1
UJUZI	1
MALENGO.....	1
DARASA LA SITA	33
UJUZI	33
MALENGO.....	33

UTANGULIZI

Muhtasari huu ni wa somo la Mafunzo ya Amali ambalo katika mtala mpya (2009) litafundishwa katika Darasa la V – VI. Katika mtaala wa 1998 ambao umedumu hadi 2009, mada za somo la Mafunzo ya Amali zilikuwa zikifundishwa kwa madarasa ya IV – VII katika somo la Elimu Amali. Kwenye utangulizi huu unatolewa ufafanuzi wa sababu za kuandika mtaala mpya wa somo la Mafunzo ya Amali. Kisha zinatolewa orodha za Madhumuni ya Elimu Zanzibar na Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi, ujuzi unaotarajiwa kuoneshwa na walengwa na malengo ya kufundisha somo hili. Mwisho kuna maelezo ya uchaguzi wa mada na ufafanuzi wa vipengele vya jadweli ya ufundishaji na ujifunzaji.

Sababu za Kuandika Mtaala Mpya wa Elimu ya Msingi

Mnamo mwaka 2008/2009 Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar iliendesha mchakato wa kufanya mapitio, kufupisha na kuandika upya mtaala wa elimu ya msingi. Madhumuni yalikuwa ni kufanya mtaala ushabihiane na Sera ya Elimu ya Zanzibar (2006). Sera hii inalenga kurekebisha ubora na muundo wa elimu ya msingi pamoja na kuweka muunganiko bayana kati ya elimu ya maandalizi, msingi, na sekondari ili kukidhi matarajio ya walengwa na jamii yao. Sera ya Elimu ya 2006 imebadili muundo wa elimu kwa kutamka kuwa elimu ya maandalizi itakuwa ni sehemu ya elimu ya lazima, elimu ya msingi itakuwa ni ya miaka sita (6) badala ya saba (7) na baadhi ya masomo ya ngazi ya msingi yatafundishwa kwa kutumia lugha ya Kiingereza kwa madarasa ya V na VI.

Mambo mengine yaliyochochea mapitio haya ni pamoja na haya yafuatayo:

- Mwelekeo wa kilimwengu katika maendeleo ya kijamii, kisayansi na kiteknolojia.
- Mwitiko wa serikali kwa Wanzanzibari kudai nafasi zaidi za skuli kwa watoto wote na kuongeza ubora wa elimu inayotolewa.
- Mwitiko wa serikali kwa matokeo ya *Utafiti wa Mahitaji katika Mtaala wa Elimu ya Msingi* wa 2008.

Utafiti huo uligundua mambo yafuatayo:

- Mtaala wa 1998 haukukuza stadi za kuwasiliana, ubunifu na fikra yakinifu.
- Haukuzingatia vya kutosha mahitaji ya wanafunzi wenye mahitaji maalumu na masuala mtambuka.
- Ulihimiza matumizi ya mbinu za kufundishia/kujifunzia zilizojikita kwa mwalimu zaidi kuliko kwa mwanafunzi.
- Ufundishaji/ujifunzaji ulikuwa wa kinadharia zaidi kuliko kuwa wa vitendo au ushiriki wa wanafunzi.
- Kwamba kulikuwa na uhaba wa kazi/mazoezi ya wanafunzi yenye kuwazoeshia kutumia lugha ya Kiingereza.

Kutokana na changamoto hizo, serikali iliamua kufanya mabadiliko ya msingi katika mtaala wa Elimu ya Msingi. Baadhi yake ni kutoa elimu inayozingatia ukuzaji wa ujuzi wa wanafunzi. Hii ni elimu inayowapatia maarifa, stadi za kufanya mambo mbalimbali na mwenendo/mwelekeo unaothaminiwa katika jamii yao. Iliamuliwa vile vile kuwa elimu iwapatie wanafunzi misingi ya kujajiri au kuajiriwa baada ya kuhitimu Elimu ya Msingi kama hawataendelea na Elimu ya Sekondari. Miongoni mwa masomo ya aina hiyo ni Mafunzo ya Amali.

Umuhimu wa Somo la Mafunzo ya Amali

Somo hili ni hai kwa vile linalenga kumjengea mwanafunzi stadi za misingi katika fani za kumwezesha kujitegemea atakapohitimu Elimu ya Msingi, endapo hataendelea na Elimu ya Sekondari. Mtizamo huu una maana kuwa mwanafunzi hatatarajiwa kuwa fundi au mkulima au mvuvi stadi. Hata hivyo atapata maarifa, stadi na mwelekeo chanya wa kumwezesha kuwa na misingi muhimu ya fani hizo amalizapo elimu ya msingi.

Madhumuni ya Elimu Zanzibar

Yafuatayo ndiyo madhumuni ya elimu Zanzibar:

1. Kukuza na kudumisha tabia na desturi bora za Wazanzibari na Watanzania ili kuimarisha umoja na utambulisho wao wa kiutamaduni.
2. Kuimarisha upatikanaji na matumizi sahihi ya aina mbalimbali za maarifa, stadi na mwelekeo/mwenendo kwa ajili ya kuendeleza kikamilifu utu na ubora wa maisha ya jamii.
3. Kuwezesha kila mwananchi kuelewa na kuheshimu misingi ya Katiba ya Zanzibar ay a Tanzania, Haki za Binadamu, pamoja na haki, wajibu na majukumu ya kiraia.
4. Kuendeleza na kuhimiza matumizi bora, uangalizi na utunzaji wa mazingira.
5. Kukuza utashi na heshima ya kufanya kazi za kujajiri na kuajiriwa pamoja na nidhamu kazini na utendaji kazi kwa kiwango cha juu cha ubora.

6. Kukuza na kudumisha misingi ya kuvumiliana, amani, upendo, haki, maelewano, haki za binadamu na uhuru, umoja wa kitaifa na kimataifa kama vinavyofafanuliwa katika mikataba ya kimataifa.

Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi

Yafuatayo ndiyo madhumuni na malengo ya Elimu ya Msingi Zanzibar:

1. Kuwezesha watoto wote wenye umri wa kwenda skuli kujenga na kudumisha misingi imara ya stadi za kusoma, kuandika, kuhesabu, ubunifu na mawasiliano kwa lugha za Kiswahili, Kiingereza na lugha nyengine za kigeni.
2. Kuwezesha wanafunzi kuelewa matumizi ya sayansi na teknolojia na kutambua mchango wake katika maendeleo ya taifa lao na ulimwengu.
3. Kuweka, kuendeleza na kudumisha miongoni mwa wanafunzi misingi imara ya stadi za kufikiri na udadisi ili kuelewa mazingira yao na mahusiano ya kijamii.
4. Kuwezesha wanafunzi kuelewa jinsi matukio yaliyopita yanavyoathiri matukio ya wakati uliopo ay a wakati ujao.
5. Kugundua vipaji vya kila mwanafunzi kuanzia umri mdogo ili kuvidumisha na kuviendeleza.
6. Kuweka misingi imara ya stadi za uchunguzi, fikra na ushirikiano katika kutatua matatizo yanayodumaza maendeleo binafsi ya wanafunzi ya jamii yao.
7. Kuwaandaa wanafunzi kujiunga na elimu ya sekondari.
8. Kuwezesha wanafunzi kukuza uwezo wao kiakili na utashi wa kujitafutia maarifa.
9. Kuwazoesha wanafunzi shughuli za uzalishaji mali na kukuza ari yao katika kutekeleza majukumu ya kijamii.
10. Kuwezesha wanafunzi kutambua na kuenzi umoja wa taifa lao pamoja na ushirikiano baina ya taifa lao na watu na mataifa mengine.
11. Kuwezesha wanafunzi kujenga maadili mema kiroho, kiutamaduni na kiitikadi ili kukuza uzalendo na kufahamu hali ya nchi yao kihistoria, kisiasa na kijamii.
12. Kukuza na kudumisha nidhamu binafsi ya wanafunzi, kuheshimu usawa na kijinsia na kulinda afya zao na za watu wengine.
13. Kuwezesha wanafunzi kujenga tabia za umaridadi na unadhifu pamoja na matumizi bora ya muda wao wa mapumziko.
14. Kukuza upendo wa wanafunzi kwa mazingira wanamoishi pamoja na utashi wa kuyatunza.

Ujuzi wa Jumla katika Somo la Mafunzo ya Amali

Baada ya kusoma somo la Mafunzo ya Amali katika skuli za msingi, wanafunzi wataonesha ujuzi wa:-

1. Kuandaa na kupika vyakula tofauti kwa matumizi ya nyumbani na biashara.
2. Kushona na kufuma nguo kwa ajili ya kujiajiri, kuajiriwa na utalii.
3. Kufuga, kulima na kuvua samaki kwa ajili ya kujikimu na biashara.
4. Kuchora, kuchonga, kufinyanga na kusuka vitu anuai kwa ajili ya kujikimu, biashara na utalii.
5. Kutumia stadi za kutafuta maarifa na stadi za kazi kutoka katika maktaba na vifaa vingine vya TEHAMA.(Teknolojia ya Habari na Mawasiliano)
6. Kutoa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.
7. Kuainisha na kutumia mbinu za ujasiriamali katika kuvutia wateja na kutafuta masoko.

Malengo ya Jumla ya Somo la Mafunzo ya Amali

Somo la Mafunzo ya Amali linafundishwa katika skuli za msingi ili kuwezesha wanafunzi:

1. Kujenga tabia ya ushiriki katika uzalishaji mali kwa ajira au katika vikundi kwa ajili ya maendeleo binafsi au Taifa.
2. Kutambua matumizi ya stadi za kupata maarifa na mbinu za ujasiriamali kutoka katika maktaba na vifaa vya TEHAMA.
(Teknolojia ya Habari na Mawasiliano)
3. Kuelewa matumizi ya mbinu za ujasiriamali kwa uendelezaji wa shughuli za uzalishaji mali.
4. Kupata stadi za utoaji wa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.

Uchaguzi na Mpangilio wa Mada

Mada zimepangwa kulingana na makuzi ya kiakili ya wanafunzi, upeo na uwezo wa kuelewa maudhui na umuhimu wa fani hiyo katika shughuli za kiuchumi za jamii yao. Mada kuu ni zile zile kwa madarasa yote, lakini mada ndogo zinatofautiana kwa ugumu na

utata toka darasa moja hadi jengine. Aidha zimezingatiwa mada za masuala mtambuka, hususani, ujasiliamali pamoja na stadi za maisha za uthubutu

Mwalimu anashauriwa kufundisha mada hizi kwa kuzingatia mazingira ya sehemu ilipo skuli yake na kwa mfuatano anaodhani utafaa. Mpangilio wa mada unaopendekezwa katika muhtasari ni kama unavyoonekana katika jadweli lifuatalo:

FANI/STADI	MPANGILIO WA STADI KIMADARASA	
	DARASA LA V	DARASA LA VI
1. Huduma ya kwanza.	√	√
2. Virusi vya UKIMWI na UKIMWI	√	√
3. Ujasiri Amali.	√	√
4. Benki	√	√
5. Kupika.		
6. Kuvua.	√	√
7. Kusuka.	√	√
8. Kushona.	√	√
9. Kuchora.	√	√
10. Kupaka rangi.	-	√
11. Kuchonga.	√	√
12. Kufinyanga.	√	√
13. Kufuga.	√	√
14. Kulima.	√	√
15. Biashara ya Utalii.	√	√

Muundo wa Muhtasari

Muhtasari huu una sehemu kuu mbili: Kurasa za Mwanzo na Jadwali za Ufundishaji na Ujifunzaji.

Kurasa za Mwanzo

Sehemu hii inajumuisha jalada la muhtasari, ukurasa wa jina la muhtasari, ukurasa wa haki – miliki na wa yaliyomo. Vile vile, kuna sababu za kuandikwa mtaala mpya na maelezo ya umuhimu wa somo hili la Mafunzo ya Amali. Kisha, kuna orodha za Madhumuni ya Elimu Zanzibar, Madhumuni na Malengo ya Elimu ya Msingi, ujuzi wa jumla na malengo ya jumla ya somo hili. Mwisho kuna maelezo kuhusu uchaguzi na mpangilio wa mada na ufafanuzi wa vipengele vya jadwali za ufundishaji na ujifunzaji.

Jadwali za Ufundishaji na Ujifunzaji

Sehemu hii inaonesha utaratibu wa ufundishaji na ujifunzaji na imegawawika katika madarasa ya V na VI. Muhtasari wa kila darasa umetanguliwa na ujuzi wa jumla ambao wanafunzi wanatakiwa kuonesha katika darasa husika. Kisha kuna malengo ya jumla yanayotazamiwa kufikiwa. Baada ya malengo linafuata jadwali la ufundishaji/ujifunzaji lenye safu - wima sita zenye vichwa vya: Mada Kuu/Mada Ndogo; Malengo Mahsusi; Mbinu za Kufundishia/Kujifunzia; Vifaa/Zana; Upimaji na Vipindi kwa kila mada ndogo. Yafuatayo ni maelezo ya umuhimu wa kila kipengele:

Mada/Mada Ndogo

Mada kuu hutamka maudhui yatakayofundishwa. Chini ya mada kuu kuna mada ndogo ambazo huonesha kina na mawanda ya ufundishaji/ujifunzaji wa mada kuu husika.

Malengo Mahsusi

Kila mada ndogo imeandikiwa lengo au malengo mahsusi. Hayo yanaeleza stadi, mwenendo/mwelekeo na maarifa ambayo kila mwanafunzi anapaswa kujifunza katika mada ndogo husika. Malengo mahsusi ndiyo yanatumia kufanyia upimaji. Aidha ufikiaji wa malengo mahsusi katika kujifunza hutafsiriwa kama ufikiaji wa stadi, mwelekeo na maarifa yanayolengwa katika mada husika. Kila mwanafunzi anatakiwa kuyafikia malengo mahsusi yaliyotajwa. Hivyo, mwalimu anapaswa kuhakikisha kuwa lugha ya alama inatumia kufundisha mwanafunzi kiziwi na mashine ya Braille au zana mguso zinatumiwa kwa mwanafunzi asiyeona. Taratibu, miongozo, vifaa na mbinu za kufundishia na kujifunzia kwa makundi mengine ya wanafunzi wenye mahitaji maalumu zitumike ipasavyo.

Mbinu za Kufundishia/Kujifunzia

Safu - wima hii imesheheni mbinu shirikishi za kutumia katika kufundisha/kujifunza mada za somo hili. Mbinu hizo ni kama maswali na majibu, bungua bongo, onesho mbinu, mhadhara mfupi, igizo dhima na mazoezi ya vitendo. Haya ni mapendekezo ya mbinu ambazo zimethibitika kuhimiza ushiriki wa wanafunzi katika vitendo vya kujifunza. Mwalimu anashauriwa pia kutumia mbinu nyengine shirikishi atakazoon zinafaa kufundishia kulingana na mazingira yake.

Vifaa/Zana

Vifaa/zana za kufundishia/kujifunzia somo hili zimeorodheshwa katika safu-wima hii. Hata hivyo haya ni mapendekezo ya zana/vifaa vilivyothibitika kufanikisha ufundishaji/ujifunzaji wa mada husika. Mwalimu anashauriwa pia kubuni na kutengeneza zana/vifaa vya kutumia kutokana na malighafi za bei nafuu kutoka katika mazingira yake. Aidha, mwalimu awahimise wanafunzi kubuni na kutengeneza zana za kufundishia/kujifunzia kwa kutumia malighafi zilizomo katika mazingira yao.

Upimaji

Katika safu hii zinapendekezwa njia za kupima iwapo mwanafunzi amefikia lengo/malengo ya kufundisha/kujifunza mada husika. Mwalimu anahimizwa kupima maendeleo ya kila mwanafunzi kwa kutumia njia mbalimbali kila siku, wiki, mwezi, muhula na mwisho wa mwaka wa masomo. Njia hizo za upimaji ni kama mazoezi, majaribio na mitihani ya wanafunzi. Wakati wa kuzitumia njia hizo, ni vyema mwalimu akazingatia mapendekezo ya upimaji yaliyomo katika muhtasari.

Vipindi

Hii ni safu-wima inayoonesha idadi ya vipindi kwa kila mada inayofundishwa. Idadi hiyo imefikiwa baada ya kujumlisha vipindi vya somo hili kwa mwaka wa masomo (siku 224) kwa kila darasa. Jumla hiyo imegawika kwa idadi ya mada ndogo zilizomo katika muhtasari ili kupata wastani wa vipindi kwa kila mada ndogo. Makadirio haya yanaweza kubadilishwa na mwalimu kulingana na mazingira ya ufundishaji/ujifunzaji wa mada husika.

Somo la Mafunzo ya Amali lina vipindi (3) kwa wiki. Kuanzia Jumatatu hadi Alhamisi muda wa kipindi kimoja ni dakika arobaini (40) kwa shifti ya asubuhi, ni dakika thelathini na tano (35) kwa shifti ya mchana. Siku ya Ijumaa kila kipindi kitachukua dakika thelathini (30) tu. Utawala wa skuli unahimizwa kufidia muda wa masomo utakaopotea kutokana na dharura za sikukuu za kidini au za kiserikali.

KATIBU MKUU
WIZARA YA ELIMU NA MAFUNZO YA AMALI
ZANZIBAR

DARASA LA TANO

UJUZI

Baada ya kusoma somo la Mafunzo ya Amali katika Darasa la V wanafunzi wataonesha ujuzi wa:

1. Kuainisha mapishi na kupika kwa kutumia njia tofauti kwa ajili ya matumizi binafsi na biashara.
2. Kushona nguo kwa kutumia mikono kwa ajili ya matumizi binafsi.
3. Kufuma vitu tofauti kwa mifumo tofauti kwa kutumia mikono kwa ajili ya matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.
4. Kulima vipando mbali mbali kwa kutumia mbinu za kisasa kwa ajili ya mahitaji binafsi na biashara.
5. Kueleza na kutoa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.
6. Kufuga ndege wa aina tofauti kwa kutumia mbinu za kisasa kwa ajili ya mahitaji binafsi na biashara.
7. Kuchonga, kusuka na kutengeneza vitu mbali mbali kwa kutumia zana na vifaa tofauti kwa ajili ya matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.
8. Kuchora na kupaka rangi vitu kwa usahihi kwa matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.

MALENGO

Malengo ya kufundisha somo la Mafunzo ya Amali katika Darasa la V ni kuwezesha wanafunzi:-

1. Kujenga tabia ya matumizi ya zana bora kwa urahisishaji na uendeshaji wa shughuli za uzalishaji mali kwa mafanikio.
2. Kuthamini utengenezaji wa vitu vya biashara na utalii vitokanavyo na vifaa vipatikanavyo katika mazingira yao kwa urahisi.
3. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA ili kupata maarifa na stadi za ujasiriamali.
4. Kuelewa stadi za msingi za upishi, ususi, ushonaji, uchongaji na uchoraji kwa matumizi binafsi, biashara na uimarishaji wa utalii.
5. Kupata stadi za msingi za kilimo, uvuvi na ufugaji kwa matumizi binafsi, biashara na uimarishaji wa utalii.
6. Kuelewa mbinu za utoaji wa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.
7. Kutambua mbinu za uvutiaji wa wateja, utafutaji wa masoko na udhibiti wa fedha kwa maendeleo yao na ya Taifa.

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
1. HUDUMA YA KWANZA a) Huduma ya Kwanza kwa Aliyevunjika Mkono/Mguu.	Mwanafunzi aweze kutoa huduma ya kwanza kwa aliyevunjika mguu/mkono.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyevunjika mguu au mkono.	1. Vijiti. 2. Vipande vya ubao. 3. Vitambaa (bendeji). 4. Kamba. 5. Kanda za video /CD/DVDzinazohus u utuaji wa huduma ya kwanza.	Je, mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyevunjika mguu/aliyevunji ka mkono?	5
b) Huduma ya Kwanza kwa Mtu Aliyeungua.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza namna ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeungua moto.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi ya kumhudumia mtu aliyeungua ikiwa nje ya darasa.	1. Asali 2. Gozi. 3. “Burn cream”. 4. Maji baridi. 5. Dawa ya meno. 6. “Petroleum Jelly”.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeungua moto?	4
.	(ii) Kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeungua.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeungua.	1. Asali 2. Gozi. 3. “Burn cream” 4. Maji baridi. 5. Dawa ya meno. 6. “Petroleum jelly”.	Je, mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeungua?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
c) Kumbeba Majeruhi	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza njia tofauti za kuwabeba majeruhi.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza njia tofauti za kuwabeba majeruhi.	1. Machera. 1. Kiti. 2. Gari. 4. Kitanda. 5. Baiskeli.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza njia tofauti za kumbeba majeruhi?	4
	(ii) Kubeba majeruhi kwa kutumia njia tofauti.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kubeba majeruhi kwa kutumia njia mbali mbali.	1. Machera. 2. Kiti. 3. Gari. 4. Kitanda. 5. Baiskeli.	Je, mwanafunzi anaweza kumbeba majeruhi kwa kutumia njia tofauti?	
2. VIRUSI VYA UKIMWI (VVU) na UKIMWI Hadhari ya Kuchukua Dhidi ya Virusi vya UKIMWI (VVU).	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vifaa na mambo yanayoweza kusababisha maambukizi ya V.V.U.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa na mambo yanayoweza kusababisha maambukizi ya VVU.	1. Kiwembe 2. Vitu vyenye ncha kali. 3. CD/DVD zinazohusu hadhari ya kuchukua dhidhi ya VVU.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa na mambo yanayoweza kusababisha maambukizi ya VVU?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza hatua za kuchukuwa dhidi ya maambukizi ya VVU.	Kwa kutumia mbinu ya kufundishana, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza hatua za kuchukuwa ili kujiepusha na maambukizi ya VVU.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza hatua za kuchukuwa dhidi ya maambukizi ya VVU?	
3. UJASIRIAMALI a) Maana ya Ujasiriamali.	Mwanafunzi aweze kueleza maana ya Ujasiriamali.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya ujasiriamali.	1. Vipeperushi vinavyohusu ujasiriamali. 2. Vipeperushi vinavyohusu ujasiri - amali katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya ujasiriamali?	1
b) Misingi ya Ujasiriamali.	Mwanafunzi aweze: i) Kueleza njia za utafutaji wa mtaji.	1. Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya mtaji. 2. Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza njia za utafutaji wa mtaji.	1. Chati inayoonesha njia za utafutaji wa mtaji. 2. Chati inayoonesha njia za utafutaji wa mitaji katika maandishi ya Braille. 3. Kitabu cha kiada.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza njia za utafutaji wa mtaji?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			4. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.		
	ii) Kueleza namna ya utafutaji wa masoko.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa utafutaji wa masomo. 2. Kwa mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya utafutaji wa masoko. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vipeperushi vinavyohusu umuhimu wa utafutaji wa masoko. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille. 3. Kitabu cha kiada. 4. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa utafutaji wa masoko?	
	iii) Kueleza namna ya kutoa huduma bora kwa wateja.	1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awaongoze wanafunzi kutembelea vikundi vya ujasiriamali kupata maarifa ya kutoa huduma kwa mteja.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vitini vinavyohusu umuhimu wa huduma bora kwa mteja. 2. Vitini katika maandishi ya Braille. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa kutoa huduma bora kwa mteja?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		<p>2. Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa kutoa huduma bora kwa wateja.</p> <p>3. Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuigiza namna ya kutoa huduma bora kwa wateja.</p>			
	iv) Kueleza namna ya udhibiti wa fedha.	<p>1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa udhibiti wa fedha.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuweka kumbukumbu ya udhibiti wa fedha.</p>	<p>1. Madaftari ya kuwekea kumbukumbu za fedha.</p> <p>2. Mashine ya Braille.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa udhibiti wa fedha?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
4. BENKI a) Maana ya Benki.	Mwanafunzi aweza kueleza maana ya benki.	1. Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanfunzi kueleza maana ya benki	1. Chati inayoonesha benki 2.Chati mguso inayoonesha benki.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya benki?	2
b) Aina za Benki.	Mwanafunzi aweze kutofautisha aina za benki	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanfunzi kueleza aina mbali mbali za benki. 2. Kwa kutumia mbinu ya majadiliano, mwalimu awaongoze wanafunzi kutofautisha aina za benki.	1. Chati inayoonesha aina za benki. 2. Chati mguso inayoonesha aina za benki. 3. Vipeperushi vinavyoelezea aina za benki. 4. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutofautisha aina za benki?	2
c) Faida za Benki.	Mwanafunzi aweze kutaja faida za benki.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliani katika vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja faida za benki.	1. Chati inayoonesha faida za benki. 2. Chati mguso inayoonesha faida za benki.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja faida za benki?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
5. KUPIKA a) Njia Mbali mbali za Mapishi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuorodhesha njia mbali mbali za mapishi.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha njia mbali mbali za mapishi.	-	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha njia mbali mbali za mapishi?	5
	(ii) Kutumia njia mbali mbali za mapishi.	1. Kwa kutumia onesho mbinu mwalimu awaongoze wanafunzi kutumia njia mbali mbali za mapishi. 2. Kwa kutumia mbinu ya ziara ya kimafunzo, mwalimu awapeleke wanafunzi Chuo/Hoteli ya Utalii kuangalia njia mbali mbali za mapishi.	1. Sufuria. 2. Vyungu. 3. Mafuta ya kupikia. 4. Mchele. 5. Kuni. 6. Chumvi. 7. Vitoweo. 8. Sukari. 9. Mwiko. 10. Kijiko. 11. Mboga. 12. Unga. 13. Maharage. 14. Mihogo. 15. kanda za Video/CD/DVD zinazohusu njia mbali mbali za	Je mwanafunzi anaweza kutumia njia mbali mbali za mapishi?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			mapishi.		
b) Kuhifadhi Vyakula Vibichi.	<p>Mwanafunzi aweze:</p> <p>(i) Kutaja njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vibichi.</p> <p>(ii) Kutumia njia mbali mbali kuhifadhi vyakula vibichi.</p>	<p>Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vibichi.</p> <p>1. Kwa kutumia onesho mbinu mwalimu awaongoze wanafunzi kutumia njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vibichi.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhifadhi vyakula vibichi kwa kutumia njia mbali mbali.</p>	<p>1. Kitabu cha kiada.</p> <p>2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.</p> <p>1. Vyakula vibichi.</p> <p>2. Vyombo vya kupikia.</p> <p>3. Vyombo vya kuanikia.</p> <p>4. Friji.</p> <p>5. Friza.</p> <p>6. Sukari.</p> <p>7. Chumvi.</p> <p>8. Asali.</p> <p>9. Siki.</p> <p>10. Maziwa.</p>	<p>Je. mwanafunzi anaweza kutaja njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vibichi?</p> <p>Je, mwanafunzi anaweza kutumia njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vibichi?</p>	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			11. Matunda.		
6. UVUVI a) Vifaa vya Uvuvi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuorodhesha vifaa mbali mbali vya uvuvi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha vifaa mbali mbali vya uvuvi.	1. Nyavu. 2. Mishipi. 3. Ndoana. 4. Chambo. 5. Boti. 6. Dema. 7. Meli. 8. Uzio. 9. Ngalawa.	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha vifaa mbali mbali vya uvuvi?	5
	(ii) Kuchora vifaa mbali mbali vya uvuvi.	Kwa kutumia mbinu ya kuchora, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchunguza na kuvichora vifaa vya uvuvi.	1. Penseli za rangi. 2. Karatasi. 3. Mstari. 4 Vifaa mbali mbali vya uvuvi.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora vifaa mbali mbali vya uvuvi?	
	(iii) Kutunza vifaa vya uvuvi.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili namna ya kutunza vifaa vya uvuvi.	1. Pamba. 2. Sifa. 3. Rangi. 4. Makuti/moto. 5. Kibiriti. 6. Maji.	Je mwanafunzi anaweza kujadili namna ya kutunza vifaa vya uvuvi?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Njia za Uvuvi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja njia tofauti za uvuvi.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja njia tofauti za uvuvi.	1. Chati inayoonesha njia tofauti za uvuvi. 2. Chati mguso inayoonesha njia mbali mbali za uvuvi.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja njia tofauti za uvuvi?	3
	(ii) Kueleza njia tofauti za uvuvi.	1. Kwa kutumia njia ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza njia tofauti za uvuvi. 2. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi kwenye diko kuangalia vifaa na aina za uvuvi.	1. Vipeperushi. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille. -	Je, mwanafunzi anaweza kueleza njia tofauti za uvuvi?	
c) Kuthubutu.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha maswali yanayohitaji uthubutu.	1. Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupata maana ya uthubutu. 2. Kwa kutumia mbinu ya Bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha mambo yanayohitaji uthubutu.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha mambo yanayohitaji uthubutu?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza faida za kuthubutu na hasara za kutothubutu.	Kwa kutumia mbinu ya changanya-kete mwalimu awaongoze wanafunzi ili kuibua faida za kuthubutu na hasara za kutothubutu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chati inayoonesha faida za kuthubutu na hasara za kutothubutu. 2. Chati katika maandishi ya Braille inayoonesha faida za kuthubutu na hasara za kutothubutu. 	Je mwanafunzi anaweza kueleza faida za kuthubutu na hasara za kutothubutu?	
7. KUSUKA a) Kupika Ukindu.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vifaa vya kupikia ukindu.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu,mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vya kupikia ukindu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maji. 2. Ukindu. 3. Rangi mbali mbali. 4. Chumvi. 5. Kuni au mkaa (mafuta). 6. Sufuria. 7. Jiko. 	Je mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vya kupikia ukindu?	5
	(ii) Kueleza namna ya kupika ukindu.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kupika ukindu.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza namna ya kupika ukindu?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kupika ukindu.	Kutumia mbinu ya mazoezi,mwalimu awaongoze wanafunzi kupika ukindu.	1. Maji. 2. Ukinu 3. Rangi mbali mbali. 4. Chumvi. 5. Kuni au mkaa. 6. Sufuria. 7. Jiko.	Je, mwanafunzi anaweza kupika ukindu.?	
b) Kupakasa Ukili.	Mwanafunzi aweze: (i) Kupakasa ukili kwa kutumia ukindu.	1. Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaelekeze wanafunzi namna ya kupakasa ukili. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupakasa kili za aina mbali mbali.	1. Ukinu. 2. Kisu.	Je, mwanafunzi anaweza kupakasa ukili kwa kutumia ukindu?	5
	(ii) Kushona vitu tofauti kwa kutumia ukili.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaelekeze wanafunzi namna ya kushona vitu kwa kutumia ukili.	1. Ukili. 2. Shazia. 3. Utembwe. 4. Uzi wa kipolo. 5. Kibao.	Je, mwanafunzi anaweza kushona vitu tofauti kwa kutumia ukili?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		2. Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kushona vitu tofauti kwa kutumia ukili.	6. Kitambaa.		
c) Kusuka kwa Makuti.	Mwanafunzi aweze: (i) Kusuka vitu mbali mbali kwa kutumia makuti.	Kwa kutumia mbinu ya kufundishana, mwalimu awaongoze wanafunzi kusuka vitu mbali mbali kwa kutumia makuti.	1. Kuti. 2. Pongoo. 3. Ununu. 4. Pakacha. 5. Kamba. 6. Kisu.	Je, mwanafunzi anaweza kusuka vitu mbali mbali kwa kutumia makuti?	4
	(ii) Kutengeneza vitu tofauti kwa kutumia makuti/njukuti.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutengeneza vitu tofauti kwa kutumia makuti/njukuti.	1. Njukuti. 2. Kititia. 3. Pakacha. 4. Soa. 5. Kofia. 6. Kipepeo. 7. Kitife. 8. Zumari. 9. Fyagio.	Je, mwanafunzi anaweza kutengeneza vitu tofauti kwa kutumia makuti au njukuti?	
8. KUSHONA a) Kushona kwa Mkono.	Mwanafunzi aweze: (i) Kupima na kukata vipande vidogo vidogo vya kitambaa.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi namna ya kupima na kukata vipande vidogo vidogo vya kitambaa.	1. Kiwembe. 2. Kitambaa. 3. Chaki. 4. Mkasi.	Je, mwanafunzi anaweza kupima na kukata vipande	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			5. Futi kamba “(tape measure).” 6. Rula.	vidogo vidogo vya vitambaa?	
	(ii) Kushona mishono tofauti kwa kutumia uzi na sindano.	Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu mwalimu awaongoze wanafunzi kushona mishono tofauti kwa kutumia uzi na sindano.	1. Vitambaa. 2. Nyuzi aina tofauti. 3. Sindano.	Je, mwanafunzi anaweza kushona mishono tofauti kwa kutumia uzi na sindano?	
	(iii) Kukata na kushona nguo nyepesi.	Kwa kutumia onesho mbinu mwalimu awaongoze wanafunzi kukata na kushona nguo nyepesi.	1. Kitambaa. 2. Mkasi. 3. Futi kamba.. 4. Chaki. 5. Kalamu. Penseli. 6. Mstari. 7. Karatasi za kuchorea na kukatia.	Je mwanafunzi anaweza kukata na kushona nguo nyepesi?	
	(iv) Kutaja aina tofauti za mishono.	1. Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina tofauti za mishono.	1. Chati yenye orodha ya mishono tofauti. 2. Chati yenye mishono tofauti ya maandishi ya katika Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina tofauti za mishono?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		2. Kwa kutumia mbinu ya ziara ya kimafunzo, mwalimu awapeleke wanafunzi kwa fundi cherehani kuangalia aina mbali mbali za mishonoya nguo.	3. Nguo za mishono mbali mbali.		
b) Kufuma kwa Mkono.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuainisha aina za mifumo. (ii) Kutaja aina za sindano na nyuzi za kufumia. (iii) Kufuma vitu vidogo vidogo.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuainisha aina za mifumo kwa msaada wa mchoro. Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina mbali mbali za sindano na nyuzi za kufumia. 1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaelekeze wanafunzi namna ya kufuma vitu vidogo vidogo.	1. Chati za aina mbali mbali za mifumo. 2. Chati mguso za aina mbali mbali za mifumo. 3. Nguo, vitambaa, foronya zilizofumwa. 1. Sindano na nyuzi za kufumia. 2. Chati yenye aina za sindano na nyuzi. 3. Chati yenye aina za sindano na nyuzi katika maandishi ya Braille. 1. Sindano za kufumia za aina mbali mbali. 2. Nyuzi za rangi tofauti. 3. Nyuzi za sweta.	Je, mwanafunzi anaweza kuainisha aina za mifumo? Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina za sindano na nyuzi za kufumia? Je, mwanafunzi anaweza kufuma vitu vidogo vidogo?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		2. Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufuma vitu vidogo vidogo.	4. Vitambaa.		
9. KUCHORA a) Kuchora Herufi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuainisha vifaa vya kuchorea herufi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuainisha vifaa vya kuchorea herufi.	1. Karatasi za manila. 2. Penseli za kuchorea. 3. Rula. 4. Kalamu za maka 5. Kifutio.	Je, mwanafunzi anaweza kuainisha vifaa vya kuchorea herufi?	4
	(ii) Kutaja makundi makuu ya herufi.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja makundi makuu ya herufi.	1. Chati inayoonesha makundi makuu ya herufi. 2. Chati mguso inayoonesha makundi makuu ya herufi.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja makundi makuu ya herufi?	
	(iii) Kupima na kuandika herufi.	Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kupima na kuandika herufi.	1. Rula. 2. Penseli za kuchorea. 3. Karatasi za manila. 4. Kifutio.	Je, mwanafunzi anaweza kupima na kuandika herufi?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iv) Kukata herufi/ stensili.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuandika matangazo mbali mbali kwa kutumia stensili.	1. Kiwembe. 2. Mkasi wa kukatia karatasi. 3. Mstari.	Je mwanafunzi anaweza kukata herufi kwa kutumia stensil?	
b) Kuchora Urembo.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vifaa mbali mbali vya kuchorea urembo.	1. Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa mbali mbali vya kuchorea urembo.	1. Karatasi. 2. Rula. 3 Penseli za kuchorea. 4. Kalamu za rangi. 5. Rangi za maji. 6. Mihuri ya aina mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa mbali mbali vya kuchorea urembo?	4
	(ii) Kubuni aina mbali mbali za urembo.	1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi sehemu zinazochorwa urembo (makawa/hina) kuangalia ubunifu wa urembo. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi mwalimu awaongoze wanafunzi kubuni aina mbali mbali za urembo.	1. Penseli za kuchorea. 2. Karatasi. 3. Kifutio. 4. Rangi za maji. 5. Mihuri ya aina mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kubuni aina mbali mbali za urembo?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kuchora aina mbali mbali za urembo.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora aina mbali mbali za urembo. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora aina mbali mbali za urembo.	1. Kifutio. 2. Karatasi. 3. Penseli. 4. Rangi za maji. 5. Mihuri ya aina mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora aina mbali mbali za urembo?	
c) Kuchora Picha kwa Penseli.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja aina mbali mbali za penseli za kuchorea na vifaa vyengine.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina mbali mbali za penseli za kuchorea na vifaa vyengine.	1. Penseli za kuchorea. 2. Karatasi za kuchorea.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina mbali mbali za penseli za kuchorea?	4
	(ii) Kubainisha mbinu ya uchoraji wa kivuli na mwangaza.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha mbinu ya uchoraji wa kivuli na mwangaza. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha mbinu ya uchoraji wa kivuli na mwangaza.	1. Chati na Picha. 2. Karatasi. 3. Rangi. 4. Penseli za kuchorea. 5. Rangi za maji 6. Brashi. 7. Meza. 8. Chati / picha mguso.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha mbinu ya uchoraji wa kivuli na mwangaza?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kutofautisha uchoraji wa umbali na ukaribu.	<p>1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutofautisha uchoraji wa umbali na ukaribu.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutofautisha uchoraji wa umbali na ukaribu.</p> <p>3. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutofautisha uchoraji wa umbali na ukaribu.</p>	<p>1. Chati.</p> <p>2. Karatasi.</p> <p>3. Rangi.</p> <p>4. Penseli.</p> <p>5. Rangi za maji.</p> <p>6. Brashi.</p> <p>7. Chati mguso.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kutofautisha uchoraji wa umbali na ukaribu?	
	(iv) Kuchora picha mbali mbali kwa penseli.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora picha mbali mbali kwa penseli.	<p>1. Picha za vitu mbali mbali.</p> <p>2. Picha mguso za vitu mbali mbali.</p> <p>3. Karatasi.</p> <p>4. Penseli.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kuchora picha mbali mbali kwa penseli?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
10. KUCHONGA a) Vifaa na Zana za Uchongaji.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vifaa na zana muhimu za uchongaji na kazi zake.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa na zana muhimu za uchongaji na kazi zake.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Landa. 2. Msumeno. 3. Patasi. 4. Nyundo. 5. "T. square". 6. Kekee "(drill)" 7. Bisibisi 8. Tupa. 9. Benchi. 10. Mbao. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa na zana muhimu za uchongaji na kazi zake?	4
	(ii) Kutumia vifaa na zana tofauti za uchongaji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi sehemu kunakochongwa kuangalia aina na matumizi ya zana za uchongaji. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutumia vifaa na zana tofauti za uchongaji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Landa. 2. Msumeno. 3. Patasi. 4. Nyundo. 5. "T. square". 6. Kekee "(drill)" 7. Bisibisi. 8. Tupa 9. Benchi 10. Mbao. 	Je, mwanafunzi anaweza kutumia vifaa na zana tofauti za uchongaji?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kutunza zana na vifaa vya uchongaji.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kutunza zana na vifaa vya uchongaji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mbao. 2. Nyundo. 3. Msumari. 4. Landa. 5. Malete. 6. "T. square". 7. Kekee "(drill)" 8. Tupa. 9. Bisibisi. 10. Benchi. 11. Patasi. 12. Msumeno. 	Je, mwanafunzi anaweza kutunza zana na vifaa vya uchongaji?	
b) Vitu vya Mbao.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuchonga vitu vidogo vidogo vya mbao.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchonga vitu vidogo vidogo vya mbao. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi ya kurudia rudia mwalimu awaongoze wanafunzi kuchonga vitu vidogo vya mbao. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Msumari. 2. Mbao. 3. Landa. 4. Kekee "(drill)" 5. Malete. 6. "T.square". 7. Tupa. 8. Bisibisi. 9. Patasi. 10. Msumeno. 11. Vipeperushi 	Je, mwanafunzi anaweza kuchonga vitu vidogo vidogo vya mbao?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			vinavyoonesha kuchonga vitu vidogo vidogo vya mbao. 12. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.		
	(ii) Kutengeneza samani mbovu.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutengeneza samani mbovu.	1. Kiti kibovu. 2. Meza mbovu. 3. Kabati bovu. 4. Mlango mbovu. 5. Dirisha bovu.	Je, mwanafunzi anaweza kutengeneza samani mbovu?	
c) Vitu vya Vifuu	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vitu vinavyotengenezwa kwa vifuu.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vitu vinavyotengenezwa kwa vifuu.	Vitu mbali mbali vilivyotengenezwa kwa vifuu (mfano: kata, upawa, bangili, herini, vibanio vya nywele).	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vitu vinavyotengene zwa kwa vifuu?	4
	(ii) Kutengeneza vitu mbali mbali vya vifuu kwa ajili ya matumizi ya nyumbani, mapambo na biashara.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutengeneza vitu vya vifuu kwa ajili ya mapambo na biashara.	1. Vifuu. 2. Tupa. 3. Msasa. 4. Kisu. 5. Vanishi. 6. Waya.	Je, mwanafunzi anaweza kutengeneza vitu vya vifuu kwa ajili ya mapambo na	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			7. Gundi ya mbao/”super glue”.	biashara?	
11. KUFINYANGA a) Kufinyanga kwa Udongo.	Mwanafunzi aweze: i) Kuainisha aina za udongo wa ufinyanzi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuainisha aina za udongo wa ufinyanzi.	-	Je, mwanafunzi anaweza kuainisha aina za udongo wa ufinyanzi?	4
	(ii) Kueleza namna ya kusafisha udongo wa ufinyanzi.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kusafisha udongo wa ufinyanzi. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kusafisha udongo.	1. Udongo. 2. Ndoo. 3. Kitambaa chepesi. 4. Maji.	Je, mwanafunzi anaweza kusafisha udongo wa ufinyanzi?	
	(iii) Kufinyanga vitu kwa kutumia udongo.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mfinyanzi awaelekeze wanafunzi jinsi ya kufinyanga vitu mbali mbali kwa kutumia udongo. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi mwalimu awaongoze wanafunzi kufinyanga vitu kwa kutumia udongo.	1. Udongo. 2. Waya. 3. Maji. 4. Mfuko wa plastiki.	Je, mwanafunzi anaweza kufinyanga vitu kwa kutumia udongo?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
12. KUFUGA a) Kufuga Ndege.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja aina za ndege.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina za ndege.	1. Ndege hai. 2. Chati ya picha za aina za ndege mbali mbali. 3. Chati mguso ya picha za ndege mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina za ndege?	4
	(ii) Kueleza njia za ufugaji wa ndege.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza njia za ufugaji wa ndege.	1. Vipeperushi. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza njia za ufugaji wa ndege?	
	(iii) Kueleza mahitaji ya ndege.	1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu, awapeleke wanafunzi sehemu kunakofugwa ndege kuangalia aina za ufugaji wa ndege na mahitaji ya ndege wanaofugwa. 2. Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza mahitaji ya ndege.	1. Vipeperushi. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza mahitaji ya ndege?	
	(iv) Kueleza faida za ufugaji wa ndege	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza faida za ufugaji ndege.	Mazao halisi yatokanayo na ndege.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza faida za ufugaji ndege?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(v) Kufuga ndege.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufuga ndege.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chati/ Michoro ya ndege tofauti. 2. Ndege hai. 3. Tundu. 4. Vifaa vya chakula. 5. Maji 6. Chakula. 7. Dawa. 8. Mabanda. 9. Chati/ mchoro mguso wa ndege tofauti. 	Je, mwanafunzi anaweza kufuga ndege?	
b) Kufuga samaki.	(i) Kutaja njia mbali mbali za ufugaji wa samaki	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja njia mbali mbali za ufugaji wa samaki.	-	Je, mwanafunzii anaweza kutaja njia mbali mbali za ufugaji wa samaki?	4
	(ii) Kufuga samaki kwa njia ya bakuli (aquarium).	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufuga samaki kwa njia ya bakuli (aquarium).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maji chumvi/ maji baridi. 2. Bwawa. 3. Chupa kubwa. 	Je, mwanafunzi anaweza kufuga samaki kwa njia ya	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
			4. Matumbawe. 5. Chakula. 6. Bakuli “(aquarium)” 7. Kanda ya video/CD/DVD zinazohusu kufuga samaki.	bakuli?	
	(iii) Kueleza mahitaji ya samaki na kuwatunza.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza mahitaji ya samaki na kuwatunza.	1. Chati yenye orodha ya mahitaji ya samaki. 2. Chati ya mahitaji ya samaki katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza mahitaji ya samaki na kuwatunza?	
	(iv) Kutumia samaki kwa chakula.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kutumia samaki kwa chakula.	Samaki waliopikwa/ kukaangwa/ kubanikwa/kuvu- mbikwa.	Je, mwanafunzi anaweza kutumia samaki kwa chakula?	
13. KULIMA a) Kilimo cha Mchicha.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja aina za michicha.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina za michicha.	Michicha ya aina mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina za mchicha?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kutayarisha kitalu cha mchicha.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha kitalu cha mchicha. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi katika kutayarisha kitalu cha mchicha.	1. Reki. 2. Jembe. 3. Mbolea. 4. Maji. 5. Mbegu. 5. Keni. 6. Bero. 7. Dawa.	Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha kitalu cha mchicha?	
	(iii) Kulima bustani ya mchicha.	1. Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kulima bustani ya mchicha. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kulima bustani ya mchicha.	1. Reki. 2. Jembe. 3. Mbolea. 4. Maji. 5. Mbegu. 6. Keni. 7. Bero. 8. Dawa.	Je, mwanafunzi anaweza kulima bustani ya mchicha?	
	(iv) Kuhudumia bustani ya mchicha.	1. Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kuhudumia bustani ya mchicha.	1. Jembe. 2.. Reki. 3. Mbolea. 4. Maji.	Je, mwanafunzi anaweza kuhudumia bustani ya	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
		2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhudumia bustani ya mchicha.	5. Keni. 6. Bero. 7. Dawa.	mchicha?	
	(v) Kutumia mchicha kwa chakula na biashara.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi,mwalimu awaongoze wanafunzi kuelezea namna ya kutumia mchicha kwa chakula na biashara.	Mboga iliyopikwa.	Je, mwanafunzi anaweza kutumia mchicha kwa chakula na biashara?	
b) Kilimo cha Tungule.	Mwanafunzi aweze: (i) Kubainisha aina za tungule.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kubainisha aina za tungule.	Tungule za aina mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kubainisha aina za tungule?	4
	(ii) Kutayarisha kitalu cha tungule.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha kitalu cha tungule. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha kitalu cha tungule.	1. Reki. 2. Jembe. 3. Mbolea. 4. Maji. 5. Mbegu. 6. Keni. 7. Bero. 8. Dawa.	Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha kitalu cha tungule?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kupandikiza bustani ya tungule.	1. Kwa kutumia onesho mbinu,mwalimu awaongoze wanafunzi kupandikiza bustani ya tungule. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi mwalimu awaongoze wanafunzi kupandikiza bustani ya tungule.	1. Reki. 2. Jembe. 3. Mbolea. 4. Maji. 5. Mbegu. 6. Keni. 7. Bero. 8. Dawa.	Je, mwanafunzi anaweza Kupandikiza bustani ya tungule?	
	(iv) Kueleza namna ya kuhudumia bustani ya tungule.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhudumia bustani ya tungule.	1. Maandiko yahasuyo kilimo cha mboga mboga. 2. Maandiko ya Braille kuhusu kilimo cha mboga mboga	Je, mwanafunzi anaweza kuhudumia bustani ya tungule?	
	(v) Kutumia tungule kwa chakula na biashara.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi ya kutumia tungule kwa chakula na biashara.		Je, mwanafunzi anaweza kutumia tungule kwa chakula na biashara?	
	(vi) Kuhifadhi tungule	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhifadhi tungule kwa njia mbali mbali.	1. Jamu ya tungule. 2. Achari ya tungule. 3. Tungule ya kibati/kipaketi	Je, mwanafunzi anaweza kuhifadhi tungule kwa	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
				njia mbali mbali?	
14. BIASHARA YA UTALII a) Utalii.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza dhana ya utalii.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza dhana ya utalii.	1. Vipeperushi vinavyoelezea dhana ya utalii. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza dhana ya utalii?	4
	(ii) Kutaja aina za utalii.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina za utalii.	1. Vipeperushi. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina za utalii?	
	(iii) Kuorodhesha maeneo ya utalii.	1. Kwa kutumia mbinu ya matembezi ya ukumbini, mwalimu awaongoze wanafunzi kuorodhesha maeneo ya utalii. 2. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi kutembelea maeneo ya utalii.	1. Ramani ya Zanzibar. 2. Ramani mguso ya Zanzibar. 3. Vipeperushi na kadi za utalii. 4. Vipeperushi na kadi mguso za utalii.	Je, mwanafunzi anaweza kuorodhesha maeneo ya utalii?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Manufaa ya Utalii.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza faida za utalii.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza faida za utalii.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza faida za utalii?	4
	(ii) Kueleza hasara za utalii.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza hasara za utalii.	1. Chati yenye orodha ya hasara za utalii. 2. Chati yenye hasara za utalii katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza hasara za utalii?	
	(iii) Kueleza faida za ushiriki wa wananchi katika utalii.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza ushiriki wa wananchi katika utalii.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza faida za ushiriki wa wananchi katika utalii?	

DARASA LA SITA

UJUZI

Baada ya kusoma somo la Mafunzo ya Amali katika Darasa la VI wanafunzi wataonesha ujuzi wa:-

1. Kueleza na kutoa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.
2. Kupika vyakula kwa matumizi binafsi na biashara.
3. Kushona nguo kwa kutumia cherehani kwa matumizi binafsi, biashara na kuiamarisha utalii.
4. Kufuma na kudarizi vitu mbali mbali kwa kutumia mashine kwa matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.
5. Kutunza mazao mbali mbali kwa kutumia mbinu za kisasa kwa ajili ya matumizi binafsi na biashara.
6. Kufuga wanyama wa aina mbali mbali kwa kutumia mbinu na zana za kisasa kwa matumizi binafsi na biashara.
7. Kufuga na kuvua samaki wa aina mbali mbali kwa ajili ya matumizi binafsi na biashara.
8. Kutayarisha vifaa na kusuka vitu mbali mbali kwa matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.
9. Kufinyanga, kuchora, kuchonga na kupaka rangi vitu kwa matumizi binafsi, biashara na kuimarisha utalii.
10. Kuainisha na kutumia mbinu za kuvutia wateja, kutafuta masoko na kudhibiti fedha.
11. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA ili kupata maarifa na stadi za ujasiriamali.

MALENGO

Malengo ya kufundisha somo la Mafunzo ya Amali katika Darasa la VI ni kuwezesha wanafunzi:-

1. Kupata stadi za uchongaji, uchoraji, ufinyanzi na upakaji rangi vitu anuai kwa kutumia mbinu na zana za kisasa.
2. Kupata stadi za upishi, uvuvi, ususi na ushonaji kwa kutumia mbinu na zana za kisasa kwa matumizi mbali mbali.
3. Kupata stadi za msingi za ukulima na ufugaji wa vitu anuai kwa kutumia mbinu na zana za kisasa.
4. Kutumia maktaba na vifaa vya TEHAMA ili kupata maarifa na stadi za ujasiriamali.
5. Kutambua mbinu za uvutiaji wa wateja, utafutaji wa masoko na udhibiti wa fedha kwa maendeleo yao na Taifa.
6. Kuelewa mbinu za utoaji wa Huduma ya Kwanza kwa usahihi.

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
1. HUDUMA YA KWANZA a) Aliyeumwa na Nyoka.	Mwanafunzi aweze kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeumwa na nyoka.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha namna ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeumwa na nyoka.	1. Kamba. 2. Kitambaa. 3. Machera. 4. Maji. 5. Kiwembe.	Je, Mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyeumwa na nyoka?	4
b) Aliyezama.	Mwanafunzi aweze kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyezama..	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha namna ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyezama.	1. Mchoro wa namna ya kumhudumia mtu aliezama. 2. Mchoro mguso wa namna ya kumhudumia mtu aliezama. 3. Kanda za video/CD/DVD zinazohusu kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyezama.	Je, mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyezama?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
c) Anaetoka Damu Puani.	Mwanafunzi aweze kutoa huduma ya kwanza kwa mtu anaetokwa damu puani.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha namna ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyetokwa na damu puani.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Majani ya mbaazi. 2. Pamba. 3. Kanda za video/ CDs/DVD zinazohusu kutoa huduma ya kwanza kwa anaetokwa na damu puani. 	Je, mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu anayetokwa na damu puani?	4
d) Aliyemeza Sumu	Mwanafunzi aweze kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyemeza sumu.	Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha namna ya kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyemeza sumu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maziwa. 2. Maji. 3. Unga wa makaa. 	Je, mwanafunzi anaweza kutoa huduma ya kwanza kwa mtu aliyemeza sumu?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
<p>2. VIRUSI VYA UKIMWI (V.V.U) na UKIMWI. Kujikinga na Madhara Yanayosababishwa na V.V.U na UKIMWI.</p>	<p>Mwanafunzi aweze kueleza hadhari za kuchukuwa ili kujikinga na madhara yanayosababishwa na V.V.U na UKIMWI.</p>	<p>Kwa kutumia mbinu ya mtandao/TV, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza njia ya kuchukua ili kujiikinga na madhara yanayosababishwa na V.V.U na UKIMWI.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mtandao TV/Video. 2. CDs/DVD. 3. Kitabu cha kiada. 4. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille. 5. Vipeperushi/ maandiko kuhusu tahadhari dhidi ya maambukizo ya VVU. 6. Vipeperushi/ maandiko katika Braille kuhusu tahadhari dhidi ya maambukizo ya VVU. 	<p>Je, mwanafunzi anaweza kueleza tahadhari za kuchukua ili kujikinga na madhara yanayosababishwa na V.V.U na UKIMWI.?</p>	<p>4</p>

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
3. UJASIRIAMALI Faida za Kuwa Mjasiriamali na Hasara za Kutokuwa Mjasiriamali.	Mwalimu aweze kueleza manufaa ya kuwa mjasiriamali na hasara za kutokuwa mjasiriamali.	1. Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya mjasiriamali. 2. Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi ili kubainisha manufaa ya ujasiriamali na hasara za kutokuwa wajasiriamali.	1. Maandiko yanayohusu ujasiriamali. 2. Matini katika maandishi ya Braille kuhusu ujasiriamali.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza manufaa ya kuwa mjasiriamali na hasara za kutokuwa mjasiriamali?	4
4. BENKI Huduma za Benki.	Mwanafunzi aweze: i) Kuainisha huduma za benki.	Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awaongoze wanafunzi kutembelea benki kuainisha huduma zinazotolewa na benki.	1. Vipeperushi vinavyoonesha huduma za benki. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kuainisha huduma za benki?	3

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	ii) Kutumia huduma za benki	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kujaza fomu za kuweka na kutoa fedha benki. 2. Kwa kutumia mbinu ya igizo dhima, mwalimu awaongoze wanafunzi kujaza fomu za kuweka na kutoa fedha benki. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fomu za kutoa na kuweka fedha benki. 2. Fomu katika maandishi ya Braille. 	Je, mwanafunzi anaweza kutumia huduma za benki?	
5. KUPIKA a) Kupika Mapishi Mbali mbali.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja aina mbali mbali za mapishi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina mbali mbali za mapishi.	-	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina mbali mbali za mapishi?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kupika vyakula vya aina mbali mbali.	<p>1. Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kupika vyakula vya aina mbali mbali.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi mwalimu awaongoze wanafunzi kupika vyakula vya aina mbali mbali.</p>	<p>1. Sufuria.</p> <p>2. Mwiko.</p> <p>3. Unga.</p> <p>4. Vitoweo.</p> <p>5. Maji.</p> <p>6. Mafuta ya kupikia.</p> <p>7. Chumvi.</p> <p>8. Vifaa mbali mbali vya kupikia.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kupika vyakula vya aina mbali mbali.?</p>	
b) Kuhifadhi Vyakula Vilivyopikwa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa.	<p>1. Kitabu cha kiada.</p> <p>2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kutaja njia mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa?</p>	4
	(ii) Kutumia njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kutumia njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa.	<p>1. Friji.</p> <p>2. Mabakuli ya plastiki yenye mifuniko.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kutumia njia mbali mbali za kuhifadhi vyakula vilivyopikwa?</p>	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
6. KUVUA a) Kuvua Samaki.	Mwanafunzi aweze: (i) Kuvua samaki kwa njia mbali mbali.	Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi sehemu ya diko kuangalia njia mbali mbali za kuvua samaki.	1. Mshipi. 2. Ndoana. 3. Nyavu. 4. Dema.	Je, mwanafunzi anaweza kuvua samaki kwa kutumia njia mbali mbali?	4
	(ii) Kutumia samaki kwa chakula na biashara.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi ya kutumia samaki kwa chakula na biashara.	-	Je, mwanafunzi anaweza kutumia samaki kwa chakula na biashara?	
	(iii) Kuhifadhi samaki kwa njia mbali mbali.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhifadhi samaki kwa njia mbali mbali.	1. Samaki. 2. Friza. 3. Chumvi. 4. Mibano.	Je, mwanafunzi anaweza kuhifadhi samaki kwa njia mbali mbali.	
b) Athari za Uvuvi Haramu.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza maana ya uvuvi haramu.	Kwa kutumia njia ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza maana ya uvuvi haramu.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maana ya uvuvi haramu?	2

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kutaja vifaa vinavyotumika katika uvuvi haramu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi sehemu ya diko kuangalia vitu vinavyotumika katika uvuvi haramu. 2. Kwa kutumia njia ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi katika kutaja vifaa vinavyotumika katika uvuvi haramu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utupa. 2. Vibomu. 3. Nyavu zenye macho madogo. 4. Bunduki. 5. Umangu. 6. Chati ya picha ya kibomu. 7. Chati mguso ya picha ya kibomu. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vinavyotumika katika uvuvi haramu?	
	(iii) Kueleza uharibifu wa mazingira ya baharini kutokana na uvuvi haramu.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi katika kueleza uharibifu wa mazingira ya baharini na ziwani.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chati ya matumbawe. 2. Picha ya meli inayomwaga mafuta baharini. 3. Kanda za Video/CDs/ DVD. 4. Chati mguso ya matumbawe. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza uharibifu wa mazingira ya baharini kutokana na uvuvi haramu?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
7. KUSUKA a) Kusuka Nywele.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza misuko ya aina mbali mbali ya nywele.	Kwa kutumia mbinu ya uchunguzi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza misuko ya aina mbali mbali ya nywele.	1. Misuko waliyosuka wanafunzi. 2. Chati inayoonesha misuko ya aina mbali mbali ya nywele. 3. Chati mguso inayoonesha misuko ya aina mbali mbali ya nywele.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza misuko ya aina mbali mbali ya nywele?	5
	(ii) Kutaja vifaa vinavyohitajika katika ususi na nywele.	Kwa kutumia mbinu ya uchunguzi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vinavyotumika katika ususi wa nywele.	1. Mafuta. 2. Shanuo. 3. Kitana. 4. Kioo. 5. Kiti kirefu na kifupi.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vinavyohitajika katika ususi wa nywele?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kusuka misuko ya aina mbali mbali ya nywele.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kusuka misuko ya aina mbali mbali ya nywele. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kusukana misuko ya aina mbali mbali ya nywele.	1. Mafuta. 2. Shanuo. 3. Kitana. 4. Kioo. 5. Kiti kidogo na kikubwa.	Je, mwanafunzi anaweza kusuka misuko ya aina mbali mbali ya nywele?	
b) Kusuka Madema.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja misuko ya aina mbali mbali ya madema.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina mbali mbali ya misuko ya madema	1. Chati za aina mbali mbali za misuko ya madema. 2. Chati mguso ya aina mbali mbali za misuko ya madema. 3. Madema halisi.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina ya misuko mbali mbali ya madema?	5
	(ii) Kutaja vifaa vya kusukia madema.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vya kusukia madema.	1. Kisu. 2. Kotama. 3. Mijiti. 4. Muanzi. 5. Kozi. 6. Waya.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vya kusukia madema?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kueleza jinsi ya kusuka madema.	Kwa kutumia mbinu kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza jinsi ya kusuka madema.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kisu. 2. Kotama. 3. Mijiti. 4. Muanzi. 5. Kozi. 6. Waya. 7. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza jinsi ya kusuka madema?	
	(iv) Kusuka misuko tofauti ya madema.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kusuka misuko tofauti ya madema.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kotama. 2. Mijiti. 3. Kozi. 4. Waya. 5. Muanzi. 6. Kisu. 7. Kamba 	Je, mwanafunzi anaweza kusuka misuko tofauti ya madema?	
c) Kusokota Kamba.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza namna ya kusokota mijali.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kusokota mijali.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sindano. 2. Uzi. 3. Kisu. 4. Kamba. 5. Msumari. 6. Kipima macho. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza namna ya kusokota mijali?	6

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza namna ya kusokota kamba.	Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kusokota kamba.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sindano. 2. Uzi. 3. Kisu. 4. Kamba. 5. Msumari. 6. Kipima macho. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza namna ya kusokota kamba?	
	(iii) Kusokota kamba.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kusokota kamba.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kisu. 2. Uzi. 3. Sindano. 4. Kipima macho. 5. Msumari. 6. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kusokota kamba?	
d) Kusuka Nyavu	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vifaa vya kusukia nyavu.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vya kusukia nyavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sindano. 2. Uzi wa nailoni. 3. Kisu. 4. Kamba. 5. Msumari. 6. Kipima macho/kibao. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vya kusuka nyavu?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza namna ya kusuka nyavu.	Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kusuka nyavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sindano. 2. Uzi wa nailoni. 3. Kisu. 4. Kamba. 5. Msumari. 6. Kipima Macho/kibao. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza namna ya kusukia nyavu?	
	(iii) Kusuka nyavu	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kusuka nyavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kisu. 2. Uzi. 3. Sindano. 4. Kipima macho/kibao. 5. Msumari. 6. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kusuka nyavu?	
	(iv) Kushona nyavu.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha namna ya kushona nyavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kisu. 2. Uzi. 3. Sindano. 4. Kipima macho/kibao 5. Msumari. 6. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kushona nyavu?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(v) Kurakai nyavu Chakavu.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kurakai nyavu chakavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kisu. 2. Sindano. 3. Kiraka. 4. Uzi. 5. Nyavu chakavu. 	Je, mwanafunzi anaweza kurakai nyavu chakavu?	
	(vi) Kurekebu nyavu	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuonesha jinsi ya kurekebu nyavu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kamba. 2. Boya. 3. Sindano 4. Kisu. 5. Uzi. 6. Risasi/Mawe 7. Nyavu. 	Je, mwanafunzi anaweza kurekebu nyavu?	
8. KUSHONA a) Kushona Nguo kwa Cherehani.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja sehemu mbali mbali za cherehani.	Kwa kutumia mbinu ya maonesho, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja sehemu mbali mbali za cherehani.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chati ya sehemu mbali mbali za cherehani. 2. Cherehani yenyewe. 3. Chati mguso ya sehemu mbali mbali za cherehani. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja sehemu mbali mbali za cherehani?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kutumia cherehani.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutumia cherehani. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutumia cherehani.	1. Cherehani. 2. Uzi. 3. Mkasi/ Kiwembe. 4. Kitambaa.	Je, mwanafunzi anaweza kutumia cherehani?	
	(iii) Kushona nguo mbali mbali kwa kutumia cherehani.	1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kushona nguo mbali mbali kwa kutumia cherehani. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kushona nguo mbali mbali.	1. Cherehani. 2. Uzi. 3. Mkasi/Kiwembe. 4. Kitambaa.	Je, mwanafunzi anaweza kushona nguo mbali mbali kwa kutumia cherehani?	
b) Kufuma kwa Mashine.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja sehemu mbali mbali za mashine ya kufumia.	Kwa kutumia mbinu ya uchunguzi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja sehemu mbali mbali za mashine ya kufumia.	1. Chati ya ndovu ya cherehani. 2. Cherehani. 3. Chati mguso ya ndovu ya cherehani.	Je mwanafunzi anaweza kutaja sehemu mbali mbali za mashine ya kufumia?	5

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kueleza vifaa vya kufumia.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza vifaa vya kufumia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kitambaa. 2. Nyuzi za rangi. 3. Ringi. 4. Cherehani. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza vifaa vya kufumia?	
	(iii) Kufuma vitu mbali mbali kwa kutumia cherehani.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufuma vitu mbali mbali kwa kutumia cherehani.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cherehani. 2. Nyuzi mbali mbali za kufumia. 3. Vitambaa. 4. Ringi. 	Je, mwanafunzi anaweza kufuma vitu mbali mbali kwa kutumia cherehani?	
c) Kudarizi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza dhana ya kudarizi.	Kwa kutumia mbinu ya mhadhara mfupi, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza dhana ya kudarizi.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cherehani. 2. Nyuzi mbali mbali za kudarizi. 3. Vitambaa. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza dhana ya kudarizi?	5
	(ii) Kutaja vifaa vya aina mbali mbali vya kudarizi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vya aina mbali mbali vya kudarizia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nyuzi. 2. Sindano. 3. Kitambaa. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vya aina mbali mbali vya kudarizi?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kudarizi nguo mbali mbali.	<p>1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kudarizi nguo mbali mbali.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kudarizi vifaa vidogo vidogo.</p>	<p>1. Nyuzi.</p> <p>2. Sindano.</p> <p>3. Kitambaa.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kudarizi nguo mbali mbali?	
<p>9. KUCHORA</p> <p>a) Kuchora Picha.</p>	<p>Mwanafunzi aweze:</p> <p>(i) Kuchora picha kwa kuangalia.</p>	<p>1. Kwa kutumia mbinu ya kuchora, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora picha kwa kuangalia.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora picha kwa kuangalia.</p>	<p>1. Karatasi.</p> <p>2. Manila.</p> <p>3. Raba.</p> <p>4. Rangi.</p> <p>5. Penseli.</p> <p>6. Maji.</p> <p>7. Brashi.</p> <p>8. Picha au kifaa.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kuchora picha kwa kuangalia?	6

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kuchora picha za kubuni.	1. Kwa kutumia mbinu yakuchora, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora picha za kubuni. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufanya mazoezi ya kuchora picha za kubuni.	1. Penseli 2. Rangi. 3. Raba. 4. Karatasi za manila. 5. Brashi.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora picha kwa kubuni?	
b) Kuchora Urembo	Mwanafunzi aweze kuchora mitindo mbali mbali ya urembo.	Kwa kutumia mbinu ya kufundishana, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchora mitindo mbali mbali ya urembo.	1. Chati za urembo. 2. Karatasi za manila. 3. Brashi. 4. Penseli. 5. Mihuri. 6. Maji. 7. Rangi. 8. Chati mguso za urembo.	Je, mwanafunzi anaweza kuchora mitindo mbali mbali ya urembo?	5
c) Kuchanganya Rangi.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja rangi za msingi na za upili.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja rangi za msingi na za upili.	1. Chati za rangi mbali mbali. 2. Chati mguso za rangi mbali mbali.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja rangi za msingi na za upili?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kuzalisha rangi za upili kwa kutumia vipimo.	<p>1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuzalisha rangi za upili kwa kutumia vipimo.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi ya kurudia rudia, mwalimu awaongoze wanafunzi kuzalisha rangi za upili kwa kutumia vipimo.</p>	<p>1. Rangi za msingi.</p> <p>2. Kijiko.</p> <p>3. Maji.</p> <p>4. Brashi.</p> <p>5. Karatasi.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kuzalisha rangi za upili kwa kutumia vipimo?</p>	
	(iii) Kuzitumia rangi.	<p>1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuzitumia rangi.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi namna ya kuzitumia rangi.</p>	<p>1. Rangi za msingi.</p> <p>2. Kijiko.</p> <p>3. Maji.</p> <p>4. Brashi.</p> <p>5. Karatasi.</p> <p>6. Jiti.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kuzitumia rangi?</p>	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
10. KUPAKA RANGI a) Kupaka Chokaa.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutayarisha chokaa.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha chokaa. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha chokaa.	1. Chokaa. 2. Maji. 3. Ndoos. 4. Chumvi. 5. Jiti.	Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha chokaa?	4
	(ii) Kuchanganya chokaa na maji.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni mwalimu awaongoze wanafunzi kuchanganya chokaa na maji. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchanganya chokaa na maji.	1. Maji. 2. Chumvi. 3. Ndoos. 4. Chokaa. 5. Jiti.	Je, mwanafunzi anaweza kuchanganya chokaa na maji?	
	(iii) Kupaka chokaa.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka chokaa. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka chokaa.	1. Chokaa. 2. Brashi 3. Jiti 4. Maji.	Je, mwanafunzi anaweza kupaka chokaa?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Kupaka Rangi za Maji.	(i) Kutaja vifaa vya kupakia rangi za maji	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vifaa vya kupakia rangi za maji.	1. Rangi. 2. Brashi. 4. Maji. 5. Ndo. 6. Jiti.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vifaa vya kupakia rangi za maji?	4
	(ii) Kuchanganya maji na rangi.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchanganya rangi na maji. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchanganya rangi na maji.	1. Jiti. 2. Rangi. 3. Maji. 4. Ndo. 5. Brashi.	Je, mwanafunzi anaweza kuchanganya rangi na maji?	
	(iii) Kupaka rangi za maji.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni ,mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka rangi za maji. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka rangi za maji.	1. Rangi. 2. Jiti. 3. Brashi. 4. Maji.	Je, mwanafunzi anaweza kupaka rangi za maji?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
c) Kupaka Rangi za Mafuta.	(i) Kueleza vifaa vya kupakia rangi za mafuta.	Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza vifaa vya kupakia rangi za mafuta.	1. Rangi. 2. Mafuta. 3. Jiti. 4. Brashi.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza vifaa vya kupakia rangi za mafuta?	4
	(ii) Kutayarisha rangi za mafuta.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha rangi za mafuta 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi mwalimu, awaongoze wanafunzi kutayarisha rangi za mafuta.	1. Rangi. 2. Mafuta 3 Brashi.. 4. Jiti.	Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha rangi za mafuta?	
	(iii) Kupaka rangi za mafuta.	1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni , mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka rangi za mafuta. 2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha rangi za mafuta.	1. Jiti. 2. Mafuta. 3 Brashi. 4. Rangi.	Je, mwanafunzi anaweza kupaka rangi za mafuta?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
10. KUCHONGA Vitu vya Vigogo.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja zana za kuchongea vigogo.	1.Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja zana za kuchongea vigogo. 2. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi sehemu za uchongaji kuangalia zana zinazotumika.	1. Shoka. 2. Tezo/mbajo. 3. Msumeno. 4. Jambeni.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja zana za kuchongea vigogo?	6
	(ii) Kutaja aina mbali mbali za miti ya kuchongea vigogo.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja aina mbali mbali za miti ya kuchongea vigogo.	Miti halisi/ picha/ /kanda za video za: 1. Mvule 1. Mdoriani 2. Mburugamu 3. Msufi. 4. Mfenesi. 5. Muembe 6. Mtondoo.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja aina mbali mbali za miti ya kuchongea vigogo?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iii) Kuchonga vitu mbali mbali kwa kutumia vigogo.	<p>1. Kwa kutumia mbinu ya kualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchonga vitu mbali mbali kwa kutumia vigogo.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kuchonga vitu mbali mbali kwa kutumia vigogo.</p>	<p>1. Msumeno.</p> <p>2. Kigogo.</p> <p>3. Gundi.</p> <p>4. Msasa.</p> <p>5. Nyundo.</p> <p>6. Landa.</p> <p>7. Msumari.</p> <p>8. Vanishi.</p> <p>9. Patasi.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kuchonga vitu mbali mbali kwa kutumia vigogo?	
12. KUFINYANGA Kufinyanga kwa Karatasi za Kuponda.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza aina za vifaa vya kupondea karatasi.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza vifaa vya kupondea karatasi.	<p>1. Karatasi.</p> <p>2. Kinu.</p> <p>3. Mchi.</p> <p>4. Mafuta.</p> <p>5. Uji.</p> <p>6. Chombo cha kuwekea.</p>	Je, mwanafunzi anaweza kueleza vifaa vya kupondea karatasi?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kutayarisha karatasi za kuponda.	<p>1. Kwa kutumia onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha karatasi za kuponda.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha karatasi za kuponda.</p>	<p>1. Karatasi.</p> <p>2. Kinu.</p> <p>3. Mchi.</p> <p>4. Chombo cha kuwekea.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha karatasi za kupondea?</p>	
	(iii) Kufinyanga vitu mbali mbali kwa kutumia karatasi zilizopondwa.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kufinyanga vitu mbali mbali kwa kutumia karatasi zilizopondwa.	<p>1. Karatasi za kuponda.</p> <p>2. Mafuta.</p> <p>3. Uji.</p> <p>4. Chombo cha kuwekea.</p> <p>5. Mfuko wa plastiki.</p> <p>6. Maji.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kufinyanga vitu mbali mbali kwa kutumia karatasi zilizopondwa?</p>	
	(iv) Kupaka rangi vitu mbali mbali vilivyofinyanywa kwa karatasi za kuponda.	Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupaka rangi vitu mbali mbali vilivyofinyangwa kwa karatasi za kuponda.	<p>1. Rangi za maji/ mafuta.</p> <p>2. Brashi.</p> <p>3. Maji.</p> <p>4. Mafuta ya taa.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kupaka rangi vitu mbali mbali vilivyofinyangwa kwa karatasi za kuponda?</p>	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
13. KUFUGA Kufuga Wanyama	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza aina za ufugaji wa wanyama.	Kwa kutumia mbinu ya maswali na majibu, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza aina za ufugaji wa wanyama.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza aina za ufugaji wa wanyama?	4
	(ii) Kutaja mahitaji ya wanyama wanaofugwa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa kutumia mbinu ya ziara, mwalimu awapeleke wanafunzi kwenye shamba la mifugo kuangalia mahitaji, faida na hasara za wanyama wanaofugwa. 2. Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja mahitaji ya wanyama wanaofugwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chakula. 2. Dawa. 3. Malazi/Banda. 4. Maji. 5. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kutaja mahitaji ya wanyama wanaofugwa?	
	(iii) Kutaja faida na hasara za ufugaji wanyama.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja faida na hasara za ufugaji wanyama.	Mazao halisi ya wanyama.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja faida na hasara za ufugaji wanyama?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(iv) Kufuga wanyama.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi mwalimu awaongoze wanafunzi kufuga wanyama.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chakula. 2. Dawa. 3. Maji. 4. Malazi/ Banda. 5. Kamba. 	Je, mwanafunzi anaweza kufuga wanyama?	
14. KULIMA Kilimo cha Mboga mboga.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza aina mbali mbali za mboga mboga.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza aina mbali mbali za mboga mboga.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chati za aina za mboga mboga (figili, bilingani, nyanya). 2. Chati mguso za aina za mboga mboga. 3. Mbegu za mchicha, bilingani, bamia. karoti, pili pili mboga, kabichi, . pili pili hoho. 	Je, mwanafunzi anaweza kueleza aina mbali mbali za mboga mboga?	4

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(ii) Kutayarisha kitalu cha mboga mboga.	<p>1. Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha kitalu cha mboga mboga.</p> <p>2. Kwa kutumia mbinu ya mazoezi, mwalimu awaongoze wanafunzi kutayarisha kitalu cha mboga mboga.</p>	<p>1. Mbegu za mboga mboga.</p> <p>2. Reki.</p> <p>3. Maji.</p> <p>4. Jembe.</p> <p>5. Mbolea.</p> <p>6. Kisu/panga.</p> <p>7. Keni.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kutayarisha kitalu cha mboga mboga?</p>	
	(iii) Kupandikiza bustani ya mboga mboga.	Kwa kutumia mbinu ya kazi mradi, mwalimu awaongoze wanafunzi kupandikiza bustani ya mboga mboga.	<p>1. Keni</p> <p>2. Maji.</p> <p>3. Mbegu</p> <p>4. Jembe.</p> <p>5. Reki.</p> <p>6. Mbolea.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kupandikiza bustani ya mboga mboga?</p>	
	(iv) Kuhudumia bustani ya mboga mboga.	Kwa kutumia mbinu ya onesho mbinu, mwalimu awaongoze wanafunzi kuhudumia bustani ya mboga mboga.	<p>1. Keni</p> <p>2. Maji.</p> <p>3. Jembe.</p> <p>4. Reki.</p>	<p>Je, mwanafunzi anaweza kuhudumia bustani ya mboga mboga?</p>	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
	(v) Kutumia mboga mboga kwa chakula na biashara.	Kwa kutumia mbinu ya majadiliano ya vikundi, mwalimu awaongoze wanafunzi kujadili namna ya kutumia mboga kwa chakula na biashara.	1. Kitabu cha kiada. 2. Kitabu cha kiada katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kutumia mboga mboga kwa chakula na biashara?	
15. BIAHARA YA UTALII a) Vivutio vya Utalii.	Mwanafunzi aweze: (i) Kutaja vivutio vya utalii.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo ,mwalimu awaongoze wanafunzi kutaja vivutio vya utalii.	1. Chati inayoonesha vivutio vya utalii (kombe, magofu, fukwe). 2. Chati mguso inayoonesha vivutio vya utalii.	Je, mwanafunzi anaweza kutaja vivutio vya utalii?	2
	(ii) Kueleza maeneo viliomo vivutio vya utalii.	Kwa kutumia mbinu ya ziara ya mafunzo, mwalimu awaongoze wanafunzi kuelezea maeneo viliomo vivutio vya utalii.	1. Ramani ya Zanzibar. 2. Vipeperushi. 3. Ramani mguso ya Zanzibar. 4. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza maeneo viliomo vivutio vya utalii?	

MADA KUU/ MADA NDOGO	MALENGO MAHSUSI	MBINU ZA KUFUNDISHIA/ KUJIFUNZIA	VIFAA/ZANA	UPIMAJI	VIPINDI
b) Ushiriki wa Wananchi katika Utalii.	Mwanafunzi aweze: (i) Kueleza umuhimu wa ushiriki wa wananchi katika utalii.	Kwa kutumia mbinu ya kumualika mgeni, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza umuhimu wa ushiriki wa wananchi katika utalii.	-	Je, mwanafunzi anaweza kueleza umuhimu wa ushiriki wananchi katika utalii?	2
	(ii) Kushiriki katika utalii.	Kwa kutumia mbinu ya bungua bongo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza namna ya kushiriki katika utalii.		Je, mwanafunzi anaweza kushiriki katika utalii?	
c) Faida za Utalii.	Mwanafunzi aweze kueleza faida za kutalii.	Kwa kutumia mbinu ya mdahalo, mwalimu awaongoze wanafunzi kueleza faida za kutalii.	1. Vipeperushi. 2. Vipeperushi katika maandishi ya Braille.	Je, mwanafunzi anaweza kueleza faida za kutalii?	2